

- [Om LitteraturNu](#)
- [Redaktion & Skribenter](#)
- [Kontakt](#)

Søg Search

- [Anmeldelser »](#)
- [Artikler »](#)
- [Podcasts »](#)
- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Vil jeg virkelig vide hvem der gjorde det? – P.D. James DÆK ANSIGTET TIL, MED KNIVEN I HJERTET og UNATURLIGE ÅRSAGER

Af [Simon Holm Pedersen](#)
– 24. august 2016 Arkiveret i: [Anmeldelser](#), [Højdepunkter](#), [Krimi](#), [Skønlitteratur](#)

Når P.D. James holder sig til den klassiske whodunit, er hun bedst, men hendes bedste er ikke specielt godt.

Citat

Han var nær faldet i staver over, at hårets glans ikke var blegnet bort med livet i kroppen på hende. I sådanne øjeblikke var han sig aldrig nogen medynk bevidst, ikke engang vrede, skønt den måske ville komme senere og skulle bekæmpes. Han ville helst have synet af den dødes legeme uudsletteligt i sit sind. Det var blevet en vane siden hans første, store sag for syv år siden; dengang havde han stået og kigget ned på det forslåede lig af en prostitueret i Soho. Og i sit stille sind havde han truffet en beslutning og tænkt: »Sådan er det. Det er mit arbejde.«

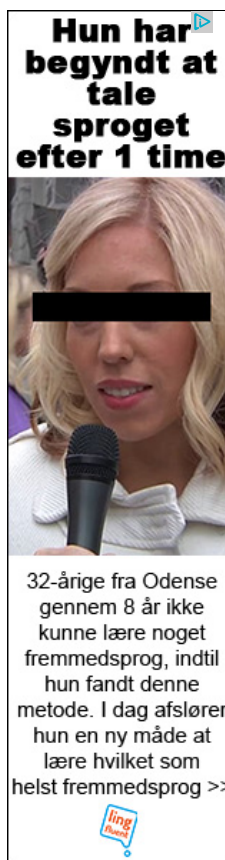
P.D. James – hvis initialer desværre ikke står for Police Detective men Phyllis Dorothy – skrev frem til sin død i 2014 en række kriminalromaner med Scotland Yard-kriminalkommissæren Adam Dalgliesh i hovedrollen. De tre første bind er nu blevet genudgivet på dansk, og de er variationer over den klassiske whodunit. Det drejer sig alt sammen om at finde ud af, hvem morderen er, og alle er med. Det er faktisk forkert at sige, at Dalgliesh er den eneste på sagen, for det er de andre karakterer også – lige fra teaterkritikeren til rengøringskonen. De er meddetektiver. Det er krimigåden der er i centrum, og alt andet er sekundært.

Det er meget tydeligt i første bind fra 1962 DÆK ANSIGTET TIL, der tillige er sat i et klassisk miljø: herresædet Martingale i den engelske landidyl komplet med præst og excentrisk eksmilitærmand. Jeg kom til at tænke på et afsnit af tv-serien Hercule Poirot, fordi det hele er så genkendeligt. De mistænkte skal naturligvis samles til slut, for den store afsløring af morderen. Men selvom det hele er så typisk, at det ikke kan undgå at føles lidt klichéfyldt, fungerer DÆK ANSIGTET TIL. Det er endnu en arketype – den fremmede faldne kvinde – der sætter krimigåden i gang:

– Hun gav frit løb for sine dagdrømme: Sally vanæret, Sally og barnet vist bort fra Martingale, Sally afsløret som den, hun var, en løgnagtig, nederdrægtig og ond person. Og, fordi alting er muligt: Sally død.

Men er det virkelig husholdersken med hendes dagdrømme, der står bag mordet, eller er det arvingen Stephen, som hun måske/måske-ikke er forlovet med – eller er det en helt tredje? Jeg følte mig hensat til den slags tryllekunstoptræden, hvor ens opmærksomhed hele tiden bliver afledt. Og hen imod slutningen trækker James endda en kanin fra udlandet op af hatten. Er det effektivt? Ja. Er det også lidt kedeligt? Ja, det er det også. Det er første bind, der fungerer bedst, fordi James heri docerer sine virkemidler, og plottet er forholdsvis stramt. Det kan man ikke sige om de næste bind, der lidt groft er behængt med tingeltangel, som er spektakulært, men også umotiveret.

Andet bind MED KNIVEN I HJERTET fra 1963 har flyttet udgangspunkt til en psykiatrisk klinik, og det her er måske et passende sted at stoppe op og overveje, hvorfor de tre krimier konstant fælder moralske domme over karakterernes

Fakta

- Forfatter: P.D. James
- Titel: DÆK ANSIGTET TIL, MED KNIVEN I HJERTET, UNATURLIGE ÅRSAGER
- Originaltitel: COVER HER FACE, A MIND TO MURDER, UNNATURAL CAUSES
- Oversat af: Ib Christensen, Steffen Rosenmeier
- Pris: 120,-
- Forlag: Rosinante
- ISBN: 9788763843249

Køb bogen hos SAXO.com

Tidligere udgivelser

- DØDEN KOMMER TIL PEMBERLEY (2012)

Billeder

personlighed. Det gælder fortællerstemmen lige så vel som karakterne i mellem. Jeg ved selvfølgelig godt, at krimier også handler om menneskelig dår- og raddenskab, men jeg studsede alligevel over den ubønhørlige hudfletning af alle tænkelige egenskaber. Det er faktisk lidt trættende at skulle skimme sig gennem endnu et mindre karaktermord (mord, må det nævnes, som Dalglish slet ikke efterforsker). Et eksempel, hvor psykiateren Dr. Steiner vurderer sin patient Burge:

– Hans åndelige vejleder kunne ikke mindes den pågældende samtale, men tog sig ikke særligt af det. Når det gjaldt mr. Burge, lå ret så fundamentalt materiale uvægerligt lige under overfalden, og man kunne trygt regne med, at det dukkede frem.

Her er selvsagt lidt ironi, men som oftest bliver karakterernes brister fremlagt i en jeg-har-set-verden-og-levet-længe-og-alt-er-bittersødt-og-tragisk tone. Jeg tror, det skal gøre det ud for livsvisdom, men det er mest af alt maner.

Nå, MED KNIVEN I HJERTET er egentlig en okay krimi. Den forsøger hen mod slutningen at komplicere mordgåden, og at det bliver gjort, er tiltrængt, for ellers havde det været lidt kedeligt. Som et kuriosum spiller en af computerens forløbere hulkortskartoteket en vigtig rolle i opklaringen. Dermed sagt at krimierne er henlagt til slutningen af 1950'erne og begyndelsen af 1960'erne. Krimiens gerningssted, den psykiatriske klinik, bliver forbigående anledning til at gøre sig lidt lystig over modsætningerne mellem Freud og elektrochok. Det kan lyde, som om jeg har set mig lidt gal på tonefaldet, men som med så meget andet i de her romaner stikker det ikke særlig dybt. Det er krimimaskinen der er i fokus, og gerningssted, miljø og karakterer føles ofte som staffage. En slags tilbehør.

Det er i udpræget grad tilfældet i tredje bind, UNATURLIGE ÅRSAGER fra 1967, der helt har opgivet at handle om andet end krimien selv. Mordofferet er således en sølle krimiforfatter, hvis bøger er lutter klicheer:

– Du kender slagen. Den hyggelige engelske landsby eller lille provinsby. Lokale beboere, der bevæger sig som på et skakbræt efter de vedtagne regler. Den trøstende illusion, at vold er noget exceptionelt, at alle politifolk er hæderlige, at det engelske klassesystem ikke har ændret sig de sidste tyve år, og at mordere ikke er gentlemen.

Den form for overvejelser er ledsaget af udkast til romaner og en klub for krimiforfattere og andre mordinteresserede ved navn Kadaver-klubben. Der er sågar en slags parodi over machodetektivromaner:

– Et øjeblik blev han stående ubevægelig i døråbningen, høj og elegant som altid i sin velsiddende smoking. Hans kølige, ironiske blik løb med let foragt hen over de tæt sammenstuede borde, det forlorent spanske lokale, det lurvede klientel. Dette var altså hovedkvarter for Europas måske farligste forbryderbande!

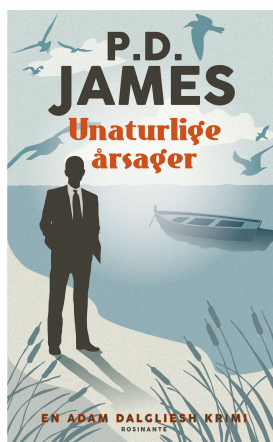
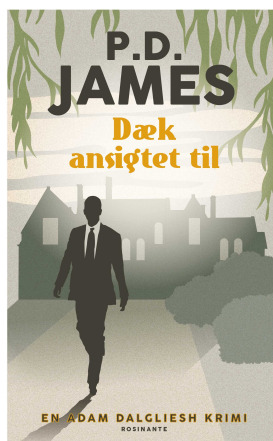
Jeg ved dybest set ikke, hvad det skal til for. Det virker, som om det bliver uklart, hvad der er ironi, og hvad der er hudfletning. Hvis det er ironi, er det mærkværdigt, for så langt er der ikke i stil mellem det her og resten af bogen. Hvis det er hudfletning, hvis det som i de andre bind handler om at blotlægge folks dumhed og selvforblindelse, så er det unødvendigt sovset ind i krimisnak. UNATURLIGE ÅRSAGER er overlæsset, og det er en jammer at kæmpe sig gennem. Den har et spektakulært klimaks til fælles med MED KNIVEN I HJERTET, men det smager af effektjageri. Det er en ret mislykket bog.

De tre første bind af James' serie om kriminalkommissær Dalglish er altså en blandet landhandel. Det giver på en måde mening, at det er den der holder sig til de klassiske dyder – DÆK ANSIGTET TIL – som tager sig bedst ud. Lige så snart krimierne forsøger på noget andet, bliver det forkrampet og fortænkt. Nysgerrigheden svigtede mig flere gange, og jeg tænkte: Vil jeg overhovedet vide hvem der har gjort det? P.D. James er et lunkent bekendtskab.

Synes godt om En person synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Krimi](#),

- [Firbenslyrik – Laus Strandby Nielsen NÅR DET ER MØRKT, BLIVER DET LYST](#) · 25-08-2016
- [Med lov skal land bygges – Martin Jensen KONGENS THEGN](#) · 23-08-2016
- [Fundamentalister og racehygiejnikere – Ingar Johnsrud WIENERBRODERSKABET](#) · 22-08-2016
- [Kun sandheden bobler godartet – Vincent F. Hendricks SPRÆNG BOBLEN](#) · 12-08-2016
- [Jeg har skrevet mine tanker ned – Maja Mittag JEG ØVER MIG I AT VÆRE GLAD](#) · 11-08-2016

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

☺

Læs også

- [Frygt og lede i Eventyrland – Leonora Carrington DEN OVALE DAME OG ANDRE FORTÆLLINGER](#) · 28-06-2016
- [Mord på Malta – Christopher Marlowe JØDEN FRA MALTA](#) · 19-04-2016
- [Skomager, bliv ved din læst! – Mark Billingham BLODETS SUSEN](#) · 24-03-2014
- [Til døden jer skiller – Ford Madox Ford DEN GODE SOLDAT](#) · 06-03-2013
- [Perlepost – Sir Arthur Conan Doyle DE FIRES TEGN](#) · 28-01-2013

Tags: [Adam Dalgliesh](#), [england](#), [P. D. James](#), [whodunit](#)

Om Simon Holm Pedersen

Simon er cand.mag. i Litteraturhistorie og går på Forfatterskolen. Han har en forkærlighed for monologer og meget lange sætninger. Når Simon er nedtrykt læser han dystopiske ungdomsromaner, hvis teenagegenvordigheder han heftigt spejler sig i.

Ingen kommentarer

Vær den første til at kommentere på denne artikel!

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive offentliggjort. Krævede felter er markeret med *

Navn *

E-mail *

Websted

☐ Ja, I må gerne sende mig nyhedsbrevet